

ปีที่ 30 ฉบับ 10247 วันพุธที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2559 หน้า 27

● ลักษณะ จุดสังเกต 'ริออส-2' ไม่ใช่แค่ดาวเทียม

ปัจจุบันต้องใช้เวลากว่า 3 วันจึงจะได้คำตอบว่า ทุ่งรับน้ำในพระนครหรืออยุธยาที่สามารถใช้ได้จริงมีพื้นที่ใดบ้าง เป็นนาข้าวกี่ไร่ เหลือข้าวที่ยังไม่ได้เก็บเกี่ยวกี่ไร่ เพื่อพิจารณาจ่ายค่าชดเชยเยียวยาความเดือดร้อนอันเกิดจากการระบายน้ำของรัฐ

อีก 5 ปีในอนาคต หลังการขับเคลื่อนโครงการดาวเทียมริออส 2 คำตอบของโจทย์ข้างต้นสามารถรับรู้ได้ทันทีโดยไม่ต้องรอถึง 3 วัน แถมยังคาดการณ์ล่วงหน้าได้อย่างแม่นยำอีกด้วย

start from the end

หลังจากดาวเทียมดวงแรกของไทยขึ้นสู่วงโคจรเมื่อปี 2551 อีก 3 ปีถัดมาแผนการสร้างดาวเทียมดวงที่สองก็ถูกร่างขึ้น เพื่อเตรียมพร้อมรองรับการหมดสภาพใช้งานของดาวเทียมดวงแรก ทั้งยังรองรับความต้องการใช้งานข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมที่มีความซับซ้อน ครบถ้วนและทันต่อเหตุการณ์

อานนท์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) หรือ GISTDA กล่าวว่ กระบวนการได้มาของดาวเทียมไทยทั้งสองดวงแตกต่างกันสิ้นเชิง ย้อนไปเมื่อ 10 ปีที่แล้ว การจัดหาดาวเทียมดวงแรกมองเพียงด้านเดียวคือทำอย่างไรให้ได้ภาพถ่ายดาวเทียมความละเอียดสูง

“แต่ในวันนี้ เทคโนโลยีและการตลาดเปลี่ยนไปเยอะมาก ดาวเทียมไม่ใช่ของหายากอีกแล้ว มีเยอะแยะทั้งของภาครัฐและเอกชนถึงกับแจกฟรีก็ยังมี อีกทั้งข้อมูลไม่ใช่ประเด็นสำคัญเหมือน 10 ปีที่แล้ว แต่ปัจจุบันเข้าสู่ยุคบิกเดต้าห้วม การพัฒนา ริออส 2 ก็ต้องตระหนักในเรื่องนี้ว่า ไม่ใช่เรื่องของการมีข้อมูล แต่ประเด็นสำคัญคือ จะนำข้อมูลไปสร้างคุณค่าให้เกิดขึ้นกับเศรษฐกิจสังคมของประเทศได้อย่างไร”

จิสต้าใช้เวลาถึง 3 ปีในการร่างแผนพัฒนา ริออส 2 โดยได้ศึกษาทางด้านเทคนิคหรือรีวิวเทคโนโลยีดาวเทียมที่มีในปัจจุบันและในอนาคตอีก 10 ปี มีเงื่อนไขการให้บริการอย่างไรทั้งดาวเทียมของเอกชน รัฐ ทหาร แล้วความต้องการของไทยมีด้านใดบ้าง

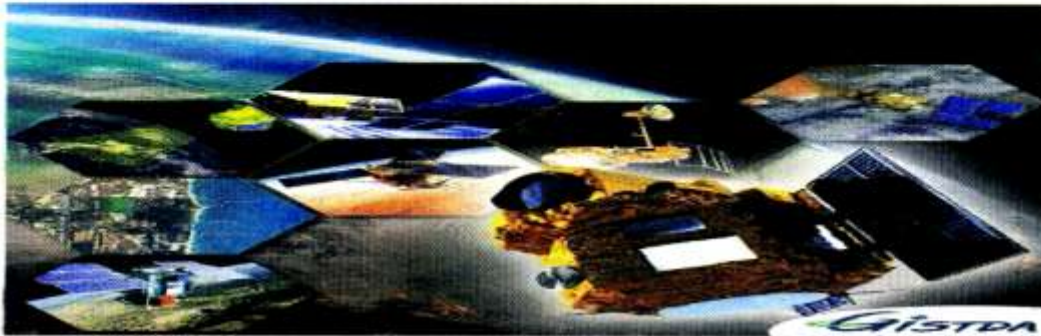
จากการระดมความคิดเห็นหน่วยงานต่างๆ ที่ใช้ประโยชน์จากภาพถ่ายดาวเทียมก็ได้คำตอบว่า ริออส 2 จะต้องตอบโจทย์ประเทศไทยใน 6 ด้าน ได้แก่ การจัดการเกษตร การจัดการน้ำแบบองค์รวม การจัดการภัยพิบัติ ภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมรวมถึงทรัพยากรธรรมชาติ ผลประโยชน์ทางสังคมและความมั่นคง และการจัดการเมืองและเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจ (economic corridor) “เราเชิญหน่วยงานเกือบจะทุกกระทรวงมาให้ความคิดเห็นร่วมออกแบบระบบ ริออส 2 เพื่อตอบโจทย์ของเขา ดังนั้น กระบวนการได้มาซึ่ง ริออส 2 จึงเป็นการทำจากหลังมาหน้า (start from the end) เริ่มต้นจากปลายทางว่า สุดท้ายประเทศไทยเราอยากเห็นอะไร” ผู้อำนวยการจิสต้า กล่าวและว่า

“ผมวาดฝัน

ถึงปลายทางของระบบ

ว่า ผมนั่งอยู่ศาลากลาง มีผู้มาร้องเรียนว่า นาข้าวถูกน้ำท่วม ผมกดคลิกเดียวก็รู้ว่า ที่นาของผู้ร้องเรียนอยู่ตรงไหน ข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร น้ำท่วมเสียหายจริงหรือไม่ ริออส 2 จะทำให้เห็นถึงขนาดนี้ได้ หรือเจ้าหน้าที่รัฐคลิกดูได้เลยว่า พื้นที่นาที่ถูกน้ำท่วมมา 2 อาทิตย์แล้ว เข้าเกณฑ์ที่จะได้รับเงินชดเชยเยียวยา รัฐก็โอนเงินเข้าบัญชีให้เลยอัตโนมัติ โดยไม่ต้องมายื่นเรื่องร้องเรียน”

ระบบข้อมูลที่ตอบโจทย์ภัยปลายทางเช่นนี้
ได้ต้องใช้ดาวเทียมไม่น้อยกว่า 30 ดวง ฉะนั้น
ธีโอส 2 จึงไม่ใช่เรื่องของดาวเทียม 1 ดวง
บนท้องฟ้า แต่คือระบบดาวเทียมสำรวจ
โลกเพื่อการพัฒนา ระยะ 2

ผู้ใช้ปลายทางต้องคิดใหม่

โครงการธีโอส 2 นอกจากดาวเทียม
หลักที่ให้ต่างประเทศสร้างแล้ว ยังมีดาวเทียม
ดวงเล็กอีก 1 ดวงที่ไทยสร้างเอง ซึ่งอาจจะ
ไม่ใช่เทคโนโลยีที่สุดแต่ก็จะได้เรียนรู้เทคโนโลยี

ทั้งนี้ หนึ่งในเงื่อนไขการจ้างให้สร้าง
ธีโอส 2 คือ การถ่ายทอดเทคโนโลยีที่
สามารถนำไปต่อยอด จำหน่ายจ่ายแจก
ดัดแปลงแก้ไขได้โดยไม่มีเงื่อนไข บริษัทใด
ไม่สามารถรับเงื่อนไขนี้ได้ก็ไม่ต้องมาคุยกัน
เพราะวันนี้ไทยไม่ได้ซื้อดาวเทียม แต่จะเป็น
พาร์ทเนอร์เพื่อสร้างศักยภาพในการพัฒนา
เทคโนโลยีอวกาศของประเทศ

“เนื่องจากระบบที่จะจัดหามีความซับซ้อน
มาก เราได้แจ้งแนวคิดและเงื่อนไขไปตาม
ประเทศต่างๆ ตอนนี้มี 8 ประเทศที่พร้อมลง
สนามประมูล ซึ่งขั้นตอนต่อไปจะเป็นการ
นำเสนอ กรม.ให้อนุมัติโครงการและงบประมาณ
จากนั้นก็เรียก 8 ประเทศมาคุยเพื่อคัดเหลือ
1 เดียวที่เหมาะสมที่สุดสำหรับ เงื่อนไขของเรา”

“เราต้องปรับวิถีคิดวิถีทำงานของ
หน่วยงานที่จะนำข้อมูลไปใช้ เขาต้องมาทำ
ความเข้าใจเข้ามามีส่วนร่วม แล้วนำหลักคิด
กลับไปปรับเปลี่ยนวิธีการให้สอดคล้องกับวิถี
ทำงานหรือภารกิจ อย่างมากกว่าไม่เป็นไรเดียว
รอใช้ภาพถ่ายดาวเทียมแต่เพียงอย่างเดียว แค่นี้
คุณก็ผิดแล้ว”

ฉะนั้น ย้ำอีกครั้งว่า ธีโอส 2 เป็นมากกว่า
ดาวเทียม โดยเป็นระบบสนับสนุนขึ้นนำการ
ตัดสินใจ ที่บอกได้ถึงขนาดว่าความเสี่ยงจาก
การตัดสินใจผิดพลาดจะเกิดอะไรขึ้น และ
ถึงแม้จะไม่ใช้ระบบที่ท็อปหรือดีที่สุดในโลก
แต่เป็นระบบที่สอดคล้องไปด้วยกันได้
กับทุกหน่วยงาน

